

VASTUSED 7. KLASSILE**1. Nimeta Euroopa Liidu riigid, mille lippudel puudub punane värvitoon.***Soome – sinine-valge**Rootsi – sinine-kollane**Iirimaa – rohe-valge-kollane**Kreeke – sinine-valge**Eesti – sinine-must-valge**Küpros – valge-roheline-kollane***(üks õige 0,5 punkti, max 3 punkti)****2. Selgita mõistete erinevust. Leia igale sõnapaarile üks ühine tunnus.**

Sõnapaar	Erinevus	Sarnasus
ILM - KLIIMA	ILM – antud hetke, koha atmosfääri seisund KLIIMA – paljude aastate keskmine ilmastik mingis piirkonnas	Kirjeldavad atmosfääriseisundit
MAGMA - LAAVA	MAGMA – vedel, kuum kivimimass maapõues LAAVA – väljapursanud magma	Esinevad vulkaanilistel aladel jm õiged vastused
ORG - NÕGU	ORG – piklik negatiivne pinnavorm, kus voolavad näiteks jõed NÕGU – ümar, negatiivne pinnavorm, seal asuvad näiteks järved	Negatiivsed pinnavormid jm õiged vastused
RÖÖBIK - MERIDIAAN	RÖÖBIK – näitab ida-lääne suunda kaardil MERIDIAAN – näitab põhja-lõuna suunda kaardil	Kaardivõrgu osad jm õiged vastused

(max 8 punkti)**3. 2005. aasta jaanuaris hävitas vesi Sumatra saare läänerannikul olevad kuurordid. 2005. aasta septembris hävitas vesi Mehhiko lahe põhjakaldal oleva New Orleansi linna. Mõlemad piirkonnad hävitas vesi. Milles seisneb nende katastroofide tekkepõhjuste erinevus?**

Vastusena lugeda õigeks see, kui on välja toodud, et Sumatra “vesi” oli tsunami, mis tekkis maavärina tagajärjel, New Orleansi “vesi” aga orkaani (tugeva tuule) ja sellest põhjustatud sademete-üleujutuste tagajärg.

(max 4 punkti)**4. Miks võib jõgedel tekkida üleujutus:****a) soojal kevadel pärast lumerohket talve?***Lumesulavett on korraga liiga palju***b) pärast kallastel kasvanud metsa maharaiumist?***Kännud ei kasuta enam sademete vett ära***(max 2 punkti)****5. Märki pinnamoodi kujutavale profiiljoonele õigesse kohta:***madalik, alamik, kiltmaa, mäestik.***(max 2 punkti)**

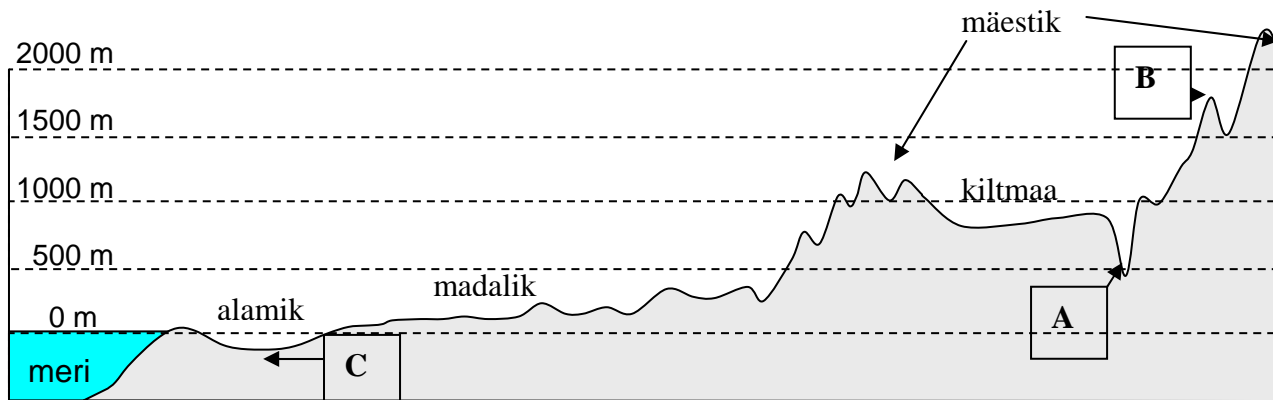
Otsi atlasest A, B ja C-ga tähistatud pinnavormi kohta vähemalt üks näide.

(max 3 punkti)

A – näiteks Suur kanjon jne

B – mingi mäetipp, mille kõrgus jääks vahemikku 1500-2000 m,
näiteks Narodnaja Uraalides 1895 m

C – näiteks Kaspia alamik

Kui suur on punkti B suhteline kõrgus punkti A suhtes – $1750 - 490 = 1260m$

Kui suur on punkti B suhteline kõrgus punkti C suhtes – $1750 - (-100) = 1850m$

(max 2 punkti)

6. Miks suvel ujuma minnes on merevesi kõige soojem õhtul, kui päike on juba madalale vajumas? Too välja 2 põhjendust.

- 1 vesi soojeneb aeglaselt, st terve päeva on päike jõudnud soojendada
- 2 vesi liigub (lainetab, ringleb), õhtuks on jõudnud ka sügavamad veekihiid soojeneda
- 3 õhtul on aurumine väiksem, seega ka pinnakihi jahtumine aeglasem

(max 2 punkti)

7. Lennuk startis Helsingist kell 5 õhtul. Kui lennuk 2 tunni pärast Londonis maandus, näitas sealne kell 17.00. Kas Londoni lennujaamas näitas kell õiget aega? Põhjenda.

Näitas, sest 2 tundi on nende linnade ajavahe ja 2 tundi kestis ka lennureis.

(max 2 punkti)

8. Kirjuta tabelis iga mäestiku juurde seda mäestikku iseloomustava väite täht. (Väited võivad korduda; ei jaotu mäestike vahel võrdselt).

- Mäestiku alale jäävad Norra ja Rootsi.
- Kõrgemaks tipuks on Mont Blanc.
- Mäestikus esineb vulkaane.
- Kõrgeim tipp on Galdhøpiggen 2469 m.
- Seal asub Bodeni järv.
- Selle mäestiku liustikust algab Rhone jõgi.
- Kõrgel mägedes asub Titicaca järv.
- Kõrgemad tipud ulatuvad üle 6000 m.
- Tegemist on vana mäestikuga.
- See on kõrgmäestik

Andid	Skandinaavia mäestik	Alpid
C G H J	A D I	B C E F J

(max 6 punkti)

9. Oma esimesel merereisil Ameerikasse 1492. aastal jõudis Kolumbus kõigepealt San Salvadori saarele. Leia atlasest,

- Millisele riigile kuulub tänapäeval San Salvadori saar? *Bahama (Bahama Ühendus)*
- Selle riigi pealinn on Nassau
- Pealinna koordinaadid $24^{\circ} N$ ja $77^{\circ} W$ (lubatud viga $\pm 1^{\circ}$, suurema vea korral 0 punkti)
- Mis päev ja kellaaeg on seal, kui Tallinnas on neljapäeva varahommikul kell 3.00 kolmapäev, 20.00

(max 4 punkti)

10. Leia kaardilt väinad, mis eraldavad erinevaid mandreid. Nimeta iga väina puhul ka need mandrid, millele vahele ta jääb.

manner	väin	manner
<i>Euraasia</i>	<i>Beringi</i>	<i>Põhja-Ameerika</i>
<i>Lõuna- Ameerika</i>	<i>Drake'i</i>	<i>Antarktis</i>
<i>Euraasia</i>	<i>Gibraltar</i>	<i>Aafrika</i>

(max 3 punkti)

11. Milliste paralleelide vahemikus võib otse piki paralleeli ainult merd mööda ümber maailma reisida?

$56^{\circ} S$ kuni $63^{\circ} S$ ja $85^{\circ} N$ kuni $90^{\circ} N$

(max 2 punkti)

12. Eestis ja veel umbes 70 riigis on üks päev aastas, mille pikkuseks on 25 tundi ööpäevas. Millal oli selline päev viimati Eestis ja millega seoses?

Talveajale üleminek, oktoobri viimasel pühapäeval, kui kella keeratakse varahommikul 1 tunni võrra tagasi.

(max 2 punkti)

13. Lual on kõrvuti 2 ühesuurust kaarti.

Esimese kaardi mõõtkava on 1:100 000. Kaardil mõõdeti kahe linna vaheliseks kauguseks 3 cm. Kui pikk on see vahemaa tegelikult? ...6 km

Teise kaardi mõõtkava on 1 cm – 25 km. Kahe linna vaheline kaugus on tegelikkuses 50 km. Kui pikk on see vahemaa sellel kaardil?2 cm

Kummal kaardil on kujutatud suurem maa-ala? Põhjenda.

Teisel kaardil, sest 1: 2 500 000 on rohkem vähendatud kui 1: 100 000

(max 3 punkti)

14. Alljärgnevatel joonistel on kujutatud õhuringlust maakeral ideaalmudelil (a) ja tegelikkuses (b). Nimeta 2 põhjust, miks valitsevad tuuled looduses kalduvad oma ideaalsuundadest kõrvale?

Kõrvalekallet mõjutavad:

mäeahelike ja mäestike suund

kõrg- ja madalrõhualade paiknemine

suurte maa- ja veealade erinev soojenemine jt õiged vastused...

(max 2 punkti)

15. Leia atlasest Gröönimaa halduskeskus Nuuk. Millisesse ilmakaarde jääb Nuuki suhtes:

- Islandi pealinn Reykjavik *itta*
- Gröönimaa rannikul olev Disko saar *põhja (loodesse 0,5 p)*

(max 2 punkti)

Kokku 52 punkti

70%-36 punkti